

HRAVÝ

ZEMĚPIS

PLANETA ZEMĚ

Pracovní sešit pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

V souladu s RVP

Vydavatelství
Taktik

Hravý zeměpis 6

Planeta Země

Pracovní sešit pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

Autoři: Mgr. Kateřina Rončková, Mgr. Jana Géringová, Mgr. Petr Fiala,
PhDr. Lucie Müllerová, Mgr. Iveta Martincová

Lektoři: Mgr. Kateřina Rončková, Mgr. Jitka Fárová, Mgr. Eva Prinkeová

Recenzenti: Mgr. Jana Kapounková, RNDr. Josef Herink

Odpovědní redaktori: Ing. Jaroslav Brdjar, Ing. Alena Fusková

Grafická úprava a sazba: Mgr. art. Stanislava Belanová

Návrh obálky: Mgr. Martin Pavlík, Sára Doležalová

ISBN: 978-80-7563-073-5

4. vydání 2017

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s.r.o., Praha 2013 (1. vydání 2013)

Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

**Schválilo MŠMT č.j.: MSMT-30 485/2016 dne 29. března 2017 k zařazení
do seznamu učebnic pro základní vzdělávání jako součást ucelené řady učebnic
pro vzdělávací obor Zeměpis s dobou platnosti šest let.**

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

HRAVÝ ZEMĚPIS

6

JMÉNO

ŠKOLA

TŘÍDA

ŠKOLNÍ ROK

	I. ZEMĚ JAKO VESMÍRNÉ TĚLESO.....	2
	II. MAPA A GLÓBUS.....	11
	III. PŘÍRODNÍ SFÉRY ZEMĚ	16
	 Litosféra.....	17
	 Atmosféra.....	21
	 Hydrosféra	23
	 Pedosféra.....	25
	 Vnější přírodní činitelé.....	28
	 Ohrožení člověka přírodními jevy.....	29
	 Biosféra.....	30
	IV. OBYVATELSTVO SVĚTA	40
	V. ZEMĚDĚLSTVÍ A PRŮMYSL, DOPRAVA A CESTOVÁNÍ.....	46
	VI. SVĚTOVÉ ORGANIZACE.....	56

I. ZEMĚ JAKO VESMÍRNÉ TĚLESO

Vesmír

1.

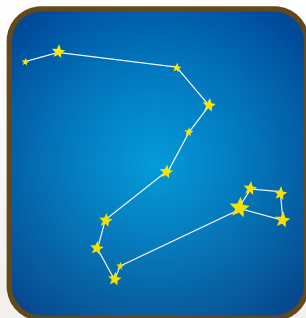
Vylušti doplňovačku:

1. Mléčná dráha je ...	____	____	____	____	____	____	____	____	____
____	____	____	____	____	____	____	____	2. Zařízení, ze kterého lze sledovat vesmír a mnoho se o něm dozvědět.	____
3. Věda, která se zabývá výzkumem vesmíru.	____	____	____	____	____	____	____	____	____
4. Děj, při kterém údajně vznikl vesmír (počátek vesmíru).	____	____	____	____	____	____	____	____	____
____	____	____	____	____	____	____	____	5. První člověk, který vyletěl do vesmíru. Jurij ...	____
____	____	____	____	____	____	____	____	6. První člověk, který stanul na Měsíci. Neil ...	____
____	____	____	____	____	____	____	____	7. Zařízení, které se vysílá do vesmíru. Na Zemi pak posílá mnoho cenných informací, např. o jiných planetách.	____
____	____	____	____	____	____	____	____	8. Zařízení, které se vysílá na oběžnou dráhu Země. Potom obíhá Zemi a zjišťuje různé informace.	____
____	____	____	____	____	____	____	____	9. První český kosmonaut. Vladimír ...	____

Vysvětli, co znamená slovo v tajence:

2.

Zapoj svou fantazii a pojmenuj znázorněná souhvězdí. Poté je najdi v atlase a zjisti, jaký je jejich skutečný název:

Tvůj název:

Skutečný název:

I. ZEMĚ JAKO VESMÍRNÉ TĚLESO

Sluneční soustava

1.

Vyhledej planety sluneční soustavy v osmisměrce. Tajenku získáš, když zbylá písmena přečteš po řádcích.

N	Ě	M	E	Z	V	Š
U	A	E	A	E	CH	O
T	S	R	M	R	P	L
P	A	K	U	N	S	E
E	Š	U	N	E	V	T
N	N	R	U	T	A	S
R	E	T	I	P	U	J

Tajenka:

2.

Doplň s pomocí atlasu tabulku planet sluneční soustavy:

pořadí	název planety	průměr planety (km)	počet měsíců
1.			0
2.		12 103	
3.	Země	12 756	1
4.		6 787	
5.			63
6.			61
7.		50 800	
8.	Neptun		

3.

Utvoř správné dvojice:

A. Slunce	● těleso složené z jádra (prach a led) a ocasu
B. Měsíc	● planetka dříve považovaná za 9. planetu sluneční soustavy
C. Kometa	● Mléčná dráha
D. Planetka	● hvězda, kterou nutně potřebujeme k životu
E. Země	● pevné těleso výrazně menší než planety
F. Pluto	● modrá planeta
G. Galaxie	● přirozená družice Země

6. Vyplň doplňovačku:

1. Výškový bod.

1.

2. Sluneční soustavu tvoří osm ...

2.

3. Hlavní město České republiky.

3.

4. Poměr mezi skutečnou vzdáleností a vzdáleností na mapě se jmenuje ...

4.

5. Myšlená přímka, okolo které se otáčí planeta Země.

5.

6. Prostorový model Země se nazývá ...

6.

7. Přístroj, který policisté používají k měření rychlosti.

7.

8. Zjednodušený náčrt skutečného světa v ploše se jmenuje ...

8.

9. Zeměpis odborně.

9.

10. Spojnice míst se stejnou nadmořskou výškou se jmenuje ...

10.

11. Seznam značek obsažených v každé mapě naleznete v ...

11.

Tajenka:

Vysvětli, co tento pojem znamená:

7. Výškové rozčlenění krajiny na mapě znázorňuje:

A. popis

B. polohopis

C. výškopis

D. kóta

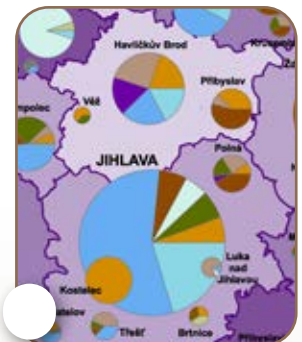
8. Přirad' k jednotlivým druhům map jejich název:

A. Topografická

B. Obecně-zeměpisná

C. Politická

D. Průmyslová

9. Najdi v atlasu mapové značky a zakresli je:

A. zřícenina

D. zámek

B. nemocnice

E. muzeum

C. železniční trať

F. koupaliště

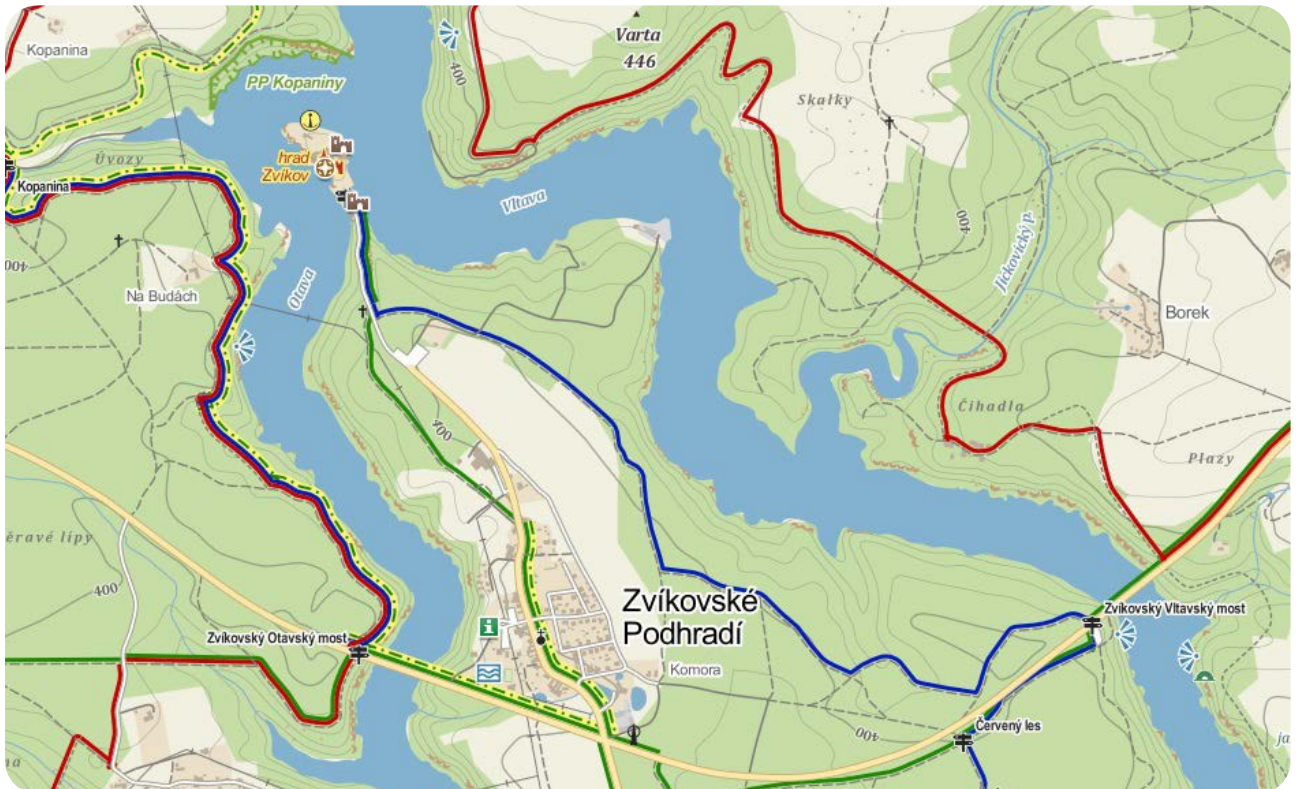

II. MAPA A GLÓBUS

Orientace na mapě a v prostoru

1.

Vyhledej a doplň některé údaje z mapy:

- Po jaké trase půjdeme na hrad Zvíkov ze Zvíkovského Otavského mostu? _____
- Po jaké trase půjdeme na hrad Zvíkov ze Zvíkovského Vltavského mostu? _____
- Kde bychom se mohli v létě vykoupat? _____
- Jaký je nejvyšší bod na mapě? _____
- Na soutoku kterých řek leží hrad Zvíkov? _____

2.

Vylušti přesmyčky a napiš, k čemu se tyto předměty používají:

- P - O - M - K - A - S _____
- L - O - Z - U - B - A _____

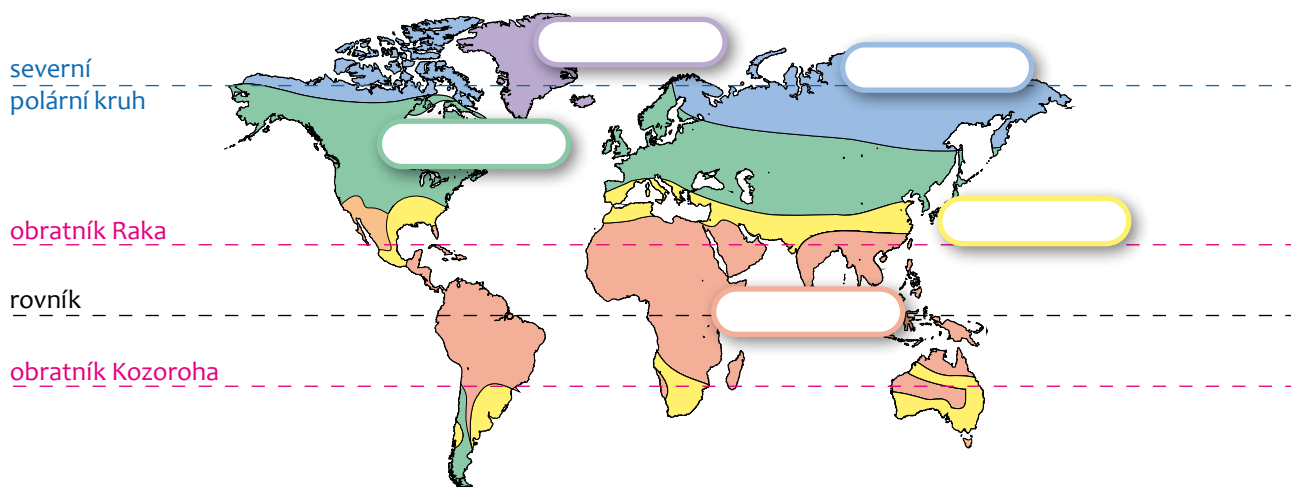
Využívají se k _____

III. PŘÍRODNÍ SFÉRY ZEMĚ

Atmosféra – Počasí a podnebí

1.

Na následující mapce doplň názvy jednotlivých podnebných pásů – pozor na přechodné oblasti:

2.

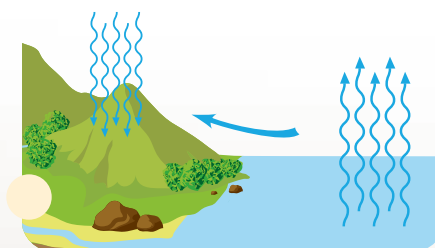
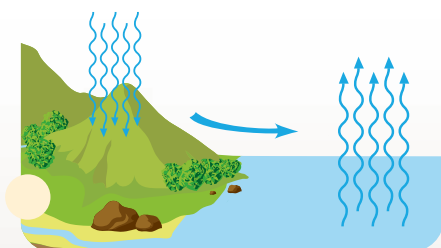
Doplň pojmy do textu:

Okamžitý stav ovzduší se nazývá _____. Věda, která se jím zabývá, se jmenuje _____. Mezi meteorologické prvky, které popisují počasí, patří _____, kterou měříme ve stupních _____, rychlost a směr _____, které se měří v _____ za sekundu, _____, jejichž množství se udává v milimetrech, a _____, která popisuje míru pokrytí oblohy mraky.

3.

Zakroužkuj správná tvrzení a urči podle obrázku, zda se jedná o letní nebo zimní monzun:

- A. Letní monzun vane z pevniny na oceán/z oceánu na pevninu a přináší sucho/srážky.
- B. Zimní monzun vane z pevniny na oceán/z oceánu na pevninu a přináší sucho/srážky.

4.

Vyber správné tvrzení o pasátech:

- A. pravidelné větry
- B. vanou od obratníků směrem k rovníku
- C. vanou od rovníku směrem k obratníkům
- D. na jižní polokouli stáčení doleva
- E. na severní polokouli stáčení doprava

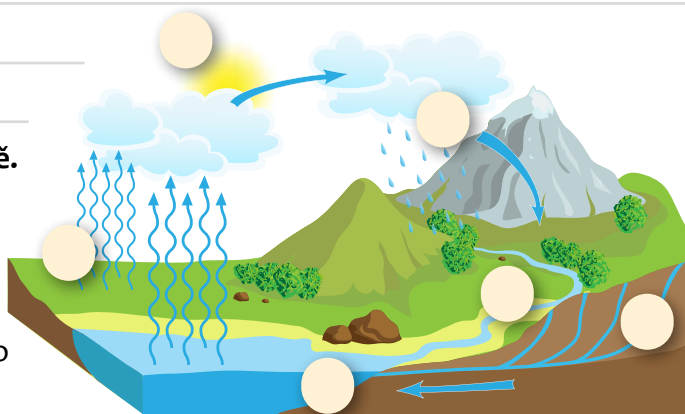
III. PŘÍRODNÍ SFÉRY ZEMĚ

Hydrosféra

1.

Popiš podle obrázku koloběh vody v přírodě.
Doplň správné pojmy:

1. vypařování	4. podpovrchový odtok
2. srážky	5. povrchový odtok
3. vsakování	6. sluneční záření – teplo

2.

Vyber správnou odpověď:

Hydrosféra zahrnuje soubor všeho vodstva: **A.** na Zemi **B.** na pevnině **C.** v oceánech

3.

Vytvoř správné dvojice:

A. rybníky	● náhony, zavlažovací kanály, průplavy
B. toky	● potoky, říčky, řeky, veletoky
C. jezera	● umělé nádrže určené pro zadržování vody
D. umělé toky	● mělké umělé nádrže určené pro chov ryb
E. přehrady	● přirozené vodní nádrže

4.

Doplň tabulku. Napiš k názvům správný útvar (záliv, moře, průplav) a světadíl, ve kterém se nachází:

	útvár	světadíl
Akabský		
Bengálský		
Korálové		
Guinejský		
Suezský		
Mexický		

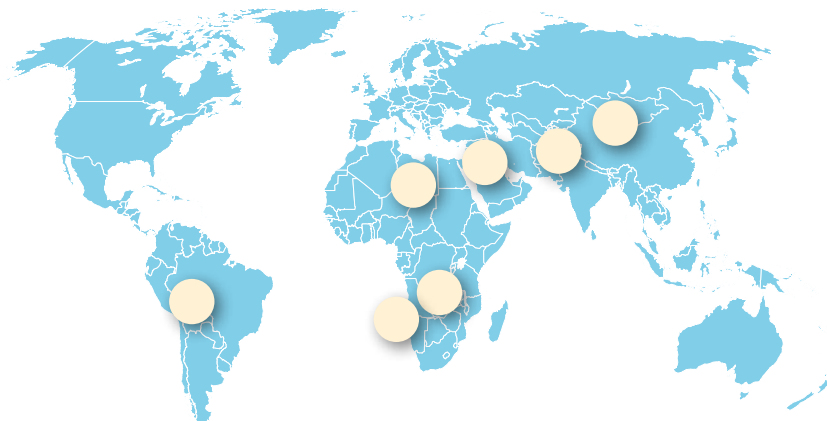
III. PŘÍRODNÍ SFÉRY ZEMĚ

Biosféra – Pouště

1.

S pomocí atlasu zaznač pouště do mapy:

1. Sahara
2. Atacama
3. Gobi
4. Kalahari
5. Taklamakan
6. Namib
7. Arabská poušť

2.

Doplň správně charakteristiku pouští pomocí nabídky slov:

erg, nomádi, oázy, voda, vegetace, hamada

Pouště jsou neúrodnou oblastí, která trpí nedostatkem _____ s horní hranicí srážek jen 250 mm za rok. Typickým rysem pouští je nedostatek _____. Pouště můžeme rozdělit na písčité zvané _____ a skalnaté, které nazýváme _____. Pastevci velbloudů se nazývají _____. Hustěji zalidněné jsou jen oblasti _____.

3.

Pojmenuj podle obrázků následující druhy zvířat a řekni, jakým způsobem jsou přizpůsobena k životu v poušti:

1.

2.

3.

4.

Co je to fata morgana?

- A. Místo v poušti, kde se vyskytuje voda.
- B. Halucinace způsobená nedostatkem vody.
- C. Optický jev, kdy lze vidět obraz vzdáleného objektu zrcadlící se ve vzduchu atmosféry.

III. PŘÍRODNÍ SFÉRY ZEMĚ

Biosféra – Savana

1.

Vyber správná slova:

V savanách se střídá **dlouhé/krátké** období **sucha/zimy** s **dlouhým/krátkým** obdobím **dešťů/léta**. Každé toto období trvá několik **dní/měsíců**. Rostliny jsou většinou stálezelené po celý **půlrok/rok** a mají **ztučnělé/ztenčené** listy, což jim umožňuje **vypařování/zásobu** vody.

2.

Pojmenujte uvedená zvířata, která žijí v savaně.

1.

2.

3.

4.

5.

3.

Pojmenujte uvedené rostliny savan:

1.

2.

3.

6.

7.

4.

Vyplň následující tajenku správnými pojmy:

1. Označení jihoamerických savan

1.

2. Menší kopytník žijící na savanách ve velkých stádech

2.

3. Nejtěžší suchozemský savec

3.

4. Drobný hmyz vytvářející mohutná věžovitá obydlí

4.

5. Nejvyšší suchozemský savec

5.

6. Pravidelné větry vanoucí v tropech a subtropích

6.

7. Africký stát s hlavním městem Nairobi

7.

8. Největší šelma afrických savan

8.

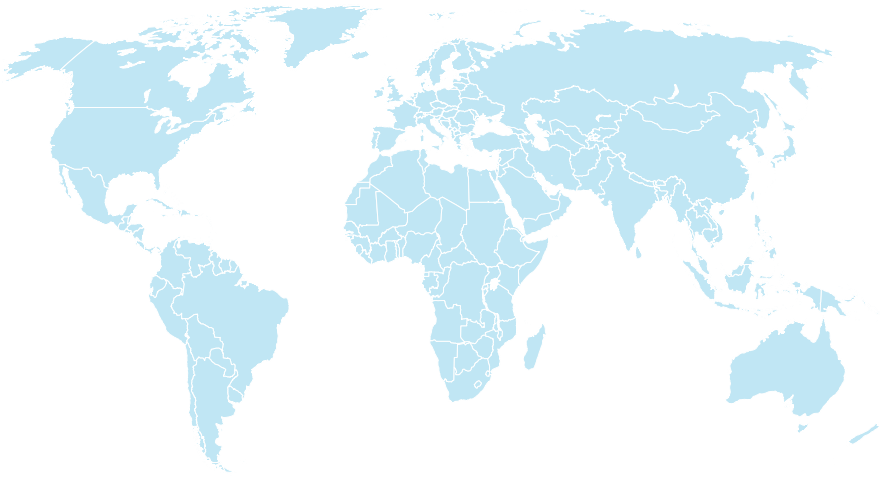
Název pravidelně zaplavovaného území na hranicích Brazílie, Bolívie a Paraguaye:

IV. OBYVATELSTVO SVĚTA

Kulturní znaky obyvatelstva

1.

Některé jazyky světa jsou využívány i mimo území svých původních států. Vyhledej v atlase a zakresli do mapy regiony, kde je úředním jazykem:

angličtina

francouzština

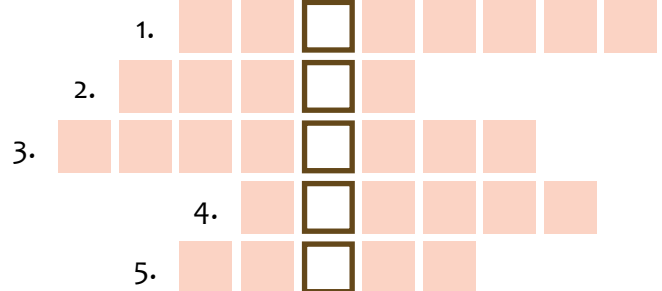
španělština

arabština

2.

Vylušti křížovku a vysvětli pojem z tajenky:

1. Jazyk s nejvíce rodilými mluvčími
2. Svatá kniha muslimů
3. Přistěhovelec
4. Křesťanský chrám
5. Druhý nejlidnatější stát světa

Tajenka a vysvětlení:

3.

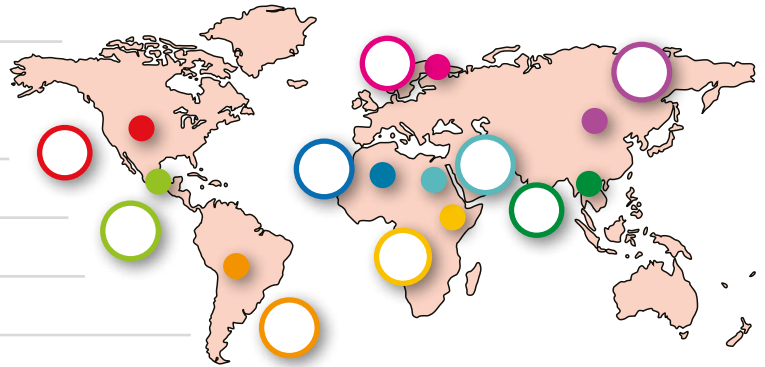
Přiřaď obrázky k jednotlivým náboženstvím:

- A. křesťanství
- B. buddhismus
- C. islám

IV. OBYVATELSTVO SVĚTA

Sídla, venkovská sídla

1.

Člověk si vytváří různé druhy příbytků. Pojmenuj příbytky na obrázcích a vyznač na mapce, kde se využívají:

1. beduínský stan
2. týpí
3. jurta
4. dům na stromě
5. pueblo
6. chýše z hlíny
7. domy na řece
8. dům z rohoží na jezeře
9. iglú

2.

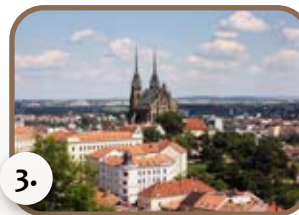
Pojmenuj správně jednotlivá sídla: velkoměsto, vesnice, město, světová metropole

1.

2.

3.

4.

3.

Vyber správné tvrzení:

Podíl venkovského obyvatelstva **klesá/roste** zatímco dochází ke **zvyšování/snižování** počtu obyvatel ve městech. Obyvatelé venkovských sídel pracovali především v **zemědělství/službách**. Venkov je charakterizován **nižší/vyšší** hustotou zalidnění.

- **Nerostné suroviny**

1.

-
-
-

-
-

3.

■ ■ ■ ■ ■

4.

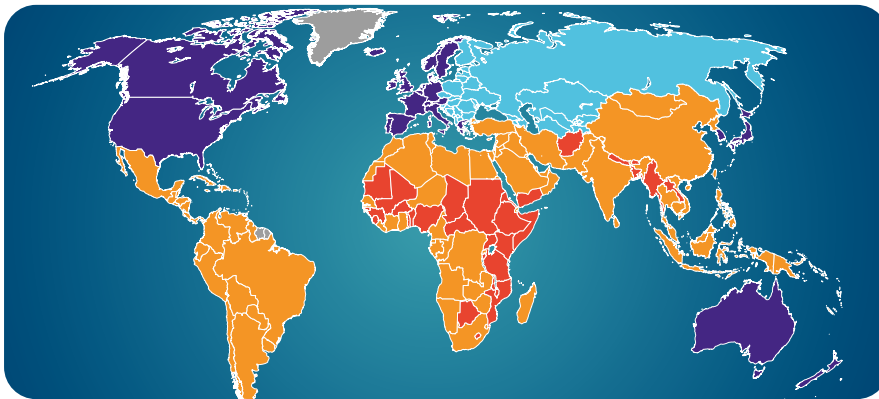
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

Vyspělé a rozvojové země

1.

Všechny státy světa nejsou ekonomicky na stejné úrovni. Některé státy jsou průmyslově vyspělé a jiné rozvojové, chudé.

a) Podívej se na mapu světa a přiřiš k barvám správné pojmy:
(vyspělé země, rozvojové země, nejvyspělejší země, nejchudší země)

b) Na které polokouli jsou převážně bohaté a na které převážně chudé země?

2.

Napiš dva státy, které jsou bohaté, a dva státy, které jsou chudé:

Bohaté: 1. _____ 2. _____
Chudé: 1. _____ 2. _____

3.

Prohlédni si obrázky a napiš, jestli se jedná o bohatý, nebo rozvojový stát:

1.

2.

3.

4.

4.

Pojmenuj podle loga dobročinné organizace ČR a zaškrtni ty, které se snaží pomáhat chudým státům:

V publikaci Hravý zeměpis 6 najdete:

- 56 stran hravých cvičení přehledně rozdělených do 6 kapitol
- každá strana obsahuje kromě úkolů i mapu a místo na vlastní poznámky
- moderní a plnobarevný design, který podporuje motivaci a kreativitu žáků
- souhrnný test na konci každé kapitoly
- přehledně zpracovanou přílohu vesmír a Země

Učebnice a pracovní sešity z řady Hravý zeměpis:

ISBN: 978-80-7563-073-5

**Pracovní sešit je připraven v souladu
s Rámcovým vzdělávacím programem.**